

## IVAN MATETIĆ RONJGOV

Zbornik, svezak 2

Kulturno-prosvjetno društvo „Ivan Matetić Ronjgov“  
Ronjgi, Rijeka, 1993.

Kulturno-prosvjetno društvo „Ivan Matetić Ronjgov“ objelodanilo je drugi svezak istoimenog zbornika, opsežnu knjigu od 400 stranica. Točno prije deset godina objavljen je prvi svezak, u potpunosti posvećen životu i djelovanju Ivana Matetića Ronjgova, značajnog skladatelja, teoretičara i melografa koji je svojim djelima ukazao na put integracije istarsko-primorskoga pučkog glazbenog izraza u umjetničku glazbu. Također je bila obilježena 40. godišnjica sjedinjenja Istre, Rijeke, Zadra i otoka s Hrvatskom. Poznato je, da je istarsko-primorska pučka glazba odigrala značajnu ulogu u određivanju nacionalnog identiteta tog područja.

Drugi svezak (uredio Ljubomir Petrović, glavni urednik dr. Vinko Tadejević) većim dijelom izvješćuje o radu Društva (u razdoblju od 1986. do danas, ali su obuhvaćena i neka zbivanja prije spomenute godine). Rad Društva čine manifestacijske i nakladničke djelatnosti. Redovne su manifestacije koje Društvo upriličuje: *Proljeće u Ronjgima* (susreti učenika), *Smotra pjevačkih zborova*, *Mantinjade* (susreti svirača narodnih glazbala), *Matetićevi dani*, literarno-glazbena sijela *Pul Matetićevega ognjišća*. Posebni su oblici rada *Čakavska katedra* čija je zadaća proučavanje čakavštine te *Pogovori* – znanstveni skupovi o istaknutim kulturnim djelatnicima ovoga kraja. U posebnom dijelu Zbornika objelodanjena su izlaganja svih sudionika na dosada održanim *Pogovorima*. Popis osobnosti o kojima se govorilo pokazuje da među njima prevladavaju skladatelji. To su: Matko Brajša-Rašan, Ivo Jardas (etnograf), Boris Papanopulo, braća Bastian (preporoditelji), braća Polić (Milutin, skladatelj; Janko i Nikola, književnici), Vjekoslav Gržinić i Natko Devčić.

Valja istaknuti da se velik dio djelatnosti Društva zbiva u prostorima (unutarnjim i vanjskim) *Spomendoma Ronjgi* što je, u stvari, Matetićeva rodna kuća preuređena u Muzej I. M. Ronjgova s ugostiteljskim objektom. Tu nalaze mjesto i likovne priredbe (Galerija „Pod brajdan“). U suradnji sa Zavodom za školstvo tu je osnovan i Stručno-metodički centar. Služi usavršavanju učitelja i profesora glazbe, a učenici se uz pomoć prikladnih audiovizuelnih sredstava i glazbala mogu upoznati s djelovanjem I. M. Ronjgova i s istarsko-primorskim pučkim melosom.

Nakladnička djelatnost Društva također je vrlo bogata. Redovno se tiskaju zbirke nagrađenih skladbi na Matetićevim danima, zbirke skladbi pojedinih autora (Matetić, Brajša-Rašan, Papanopulo, Prašelj), zbirke narodnih napjeva i književni radovi. Osobito je značajan izdavački poduhvat izdavanje zbirke Matetićevih zapisa narodne glazbe (tvrdi uvez, 656 str., ur. D. Prašelj, Rijeka, 1990). Ta je zbirka – kako se iz Zbornika može saznati – pobudila zanimanje i u inozemstvu.

Pored prikaza rada Društva Zbornik sadrži i nekoliko stručnih članaka: *Riječki skladatelji* Mire Klobasa, te u dijelu *Obljetnice* članke povjesničara (Lujko Margetić, Petar Strčić, Darinko Munić) o pogibiji Zrinskog i Frankapana (autor tako navodi ime!) i dva općenito manje znana događaja značajna za ovaj kraj. Pri-

kazana je djelatnost dvojice dobitnika nagrade grada Rijeka za 1990.: znanstvenika agronoma dr. Vinka Tadejevića (za životno djelo) i Dušana Prašelja (za zbirku *Zaspal Pave*). Prašelj je nositelj svih glazbenih djelatnosti društva. Za dinamiku djelatnosti zaslužni su, dakako, i mnogi drugi članovi. Aktualni predsjednik Društva je Ivan Jardas.

Premda u kratkom prikazu nije bilo moguće sve iznijeti, čitatelj će svakako dobiti dostatan uvid u plodnu djelatnost ovog Društva. Ona nije značajna samo za istarsko-primorski kraj, već obogaćuje cjelokupnu hrvatsku kulturu.

Nikša NJIRIĆ

Ivan Golčić

PRIRUČNICI ZA I., II., III. I IV. RAZRED  
solfeggia za glazbene škole  
HKD sv. Ćirila i Metoda  
(Društvo sv. Jeronima), Zagreb, 1993.

Ivan Golčić pripremio je novo izdanje svojih priručnika za solfeggio, tiskanih 1992. Novo izdanje je donekle izmijenjeno (numeracija i sistematizacija, oznake tempa uz primjere, teorijska objašnjenja i sl.), ali najveću izmjenu čini uvođenje brojnih primjera iz glazbene literature. Ti se primjeri mogu podijeliti na narodne, svjetovne i duhovne napjeve, popijevke za djecu te ulomke iz vokalnih i instrumentalnih djela raznih skladatelja. Tim je dodatkom priručnik znatno dobio na vrijednosti, a dobila je i obuka solfeggia koja će spomenutim sadržajem učenicima postati zanimljivija i pripremiti ih za slušanje i razumijevanje glazbenih djela.

Gradivo solfeggia obrađeno je prema nastavnom programu (dur i mol tonaliteti do 4 predznaka uz propisane sadržaje iz metrike i ritmike). Tonski odnošaji u svakom tonalitetu uvježbavaju se u rastavljenim trozvucima glavnih stupnjeva, vokalizama, litanjskim vježbama, vježbama zamišljanja odnosa među tonovima i posebno skladanim melodijsko-ritamskim vježbama. No, spomenute vježbe nisu čiste "konstrukcije" već imaju, a posebice neke, i svoju glazbenu vrijednost. Primjeri iz glazbene literature također su raspoređeni prema tonalitetima.

Posebice se također uvježbavaju ritamske kombinacije koje kasnije dolaze u melodijskim primjerima. Moglo bi se pripomenuti da autor ritamske vježbe u dvjema dionicama naziva *poliritamskim*, što nije opravdano, jer spomenuti pojam u glazbenoj teoriji ima drugo značenje. Doduše, istini za volju, treba upozoriti da takovo nazivanje i ne bi trebalo biti pogrešno, jer je pojam *poli-ritmika* adekvatan pojmu *poli-fonija* čime se izražava ritamska i melodijska samostalnost dionica. Ali, kad se već pojam poliritmika rabi samo za istodobnost različitih ritamskih obrazaca (kao što su primjerice osminska triola i četiri šesnastinke), vježbe bi trebalo nazivati *dvolinijskim ritamskim vježbama*, odn. primjerima.

Priručnici za solfeggio nisu i udžbenik glazbene teorije. Teorijska objašnjenja su lapidarna; detaljnija tumačenja trebao bi dati nastavnik.



Uz želju da naslovljavanje nekih primjera iz glazbene literature bude pozornije obavljeno (odnosi dijelova i cjeline kod većih skladbi) može se zaključiti da će spomenuti priručnici uz ispravne metodičke postupke nastavnika postići svoju svrhu i pridonijeti glazbenom opismenivanju mladih.

Nikša NJIRIĆ

## BAŠČINSKI GLASI

Južnohrvatski etnomuzikološki godišnjak

Knjiga 2

uredio dr. Nikola Buble  
Festival dalmatinskih klapa  
Centar za kulturu d.o.o.  
Omiš, 1993.

Druga knjiga Južnohrvatskoga etnomuzikološkog godišnjaka objelodanjuje zanimljivu građu: niz znanstvenih i jedan stručni članak. Članak Ivane Mitrović-Rudić *Folkloro u zborskim a cappella skladbama Jakova Gotovca* njen je diplomski rad, ali je klasificiran kao znanstveni. Autorica prema sistematizaciji stilova folklorne glazbe prema J. Beziću utvrđuje u postocima količinu njihove zastupljenosti u spomenutoj skupini Gotovčevih djela. Uvrštavanje *Koleda* u skupinu takvih djela proturječi naslovu, jer je samo jedan stavak pisan a cappella. S druge strane, *Koleda* je svakako mjesto u analizi Gotovčevih zbornih skladbi. Kako su ostale zbornice cjeline sadržane u Gotovčevim scenskim djelima, oznaka *a cappella* mogla se u naslovu izbjeći. (Usputna primjedba: izraz *a cappella* pretežito je pisan s akcentom – à – što nije ispravno. Na takvu se pogrešku i drugdje češće nailazi). Kad je pak riječ o postocima iznesenim u ovom radu, valja upozoriti da se oni ne mogu odnositi na stvaran opseg Gotovčevog (dakako ni ičijeg) stvaralaštva, jer su pojedine skladbe nejednaka opsega, pa se postoci mogu odnositi jedino na broj naslova skladbi. U tom smislu treba shvatiti npr. podatak da kratki ciklus za djecu *Iz čitanke kćerke Ranke* (ne *kćeri*, kako je navedeno) iznosi 8,1% Gotovčevog zbornog opusa. Vrlo je korisno što je kao prilog naveden popis svih Gotovčevih zbornih skladbi, i to po kronološkom i abecednom redu.

Šime Marović detaljno prikazuje *Sakramentar riznice splitske katedrale* (sig 624) i objelodanjuje dva neumatska glazbena primjera: rezponzorij (nepotpun) *Ingrediente Domino* i tractus *Saepe expugnaverunt me*. Da bi se mogle uočiti neke (nebitne) razlike usporedno je naveden i zapis vatikanskog izdanja. Uz komentar P. Z. Blajića donesen je *Stručni izvještaj o muzičkom folkloru u prostoru Split, Kaštela, Trogir – sakupljenom na terenu u mjesecu decembru 1947 – za Etnografski muzej u Zagrebu* Antuna Dobronića. Taj izvještaj, objavljen nakon četiri i pol desetljeća, još je uvijek aktualan iako se u međuvremenu dogodilo niz promjena. Sliku južnohrvatskoga glazbenog folkloru dopunjuje članak Martina Pera Borasa *Obredno crkveni napjevi u Ljubuškom*, uz notne bilješke i – posebno u prilogu –

opširnije tekstove osam napjeva. *Ganga u kontekstu svekolike autohtone folklorne glazbe dalmatinske Zagore i zapadne Hercegovine* naslov je članka Nikole Buble. Autor ističe da je ganga "najpopularniji vid narodnog glazbenog izražavanja te ujedno najreprezentativniji glazbeni oblik autohtone folklorne glazbe većeg dijela područja središnje dinarske zone." Oponašanje zvuka gusala (gan-gan i sl.) kao pratnja pjevanju daje jedno od mogućih tumačenja naziva tog oblika. Vedrana Milinčurin prikazuje *Pripovjednu pjesmu na otoku Murteru* uz zahtjev da taj oblik pomalo nestaje.

Drugi sadržaji ovog zbornika razvrstani su u skupine: *Pogledi* (o budućnosti Festivala dalmatinskih klapa u Omišu, o *Zborniku dalmatinskog klapskog pjevanja*), *Recenzije* (o knjizi M. Škunce *Glazbeni život Splita od 1860. do 1918.*, o *Zborniku dalmatinskih klapskih pjesama III*, ur. N. Buble), *In memoriam* (A. Milanoviću, M. Leščanu, B. Papandopulu), *Izvešća* (o misi B. Sokola, o smotrani zborova, o festivalima dalmatinskih klapa), *Promocije* (knjige N. Buble, K. Magdića, P. Z. Blajića, zbirka D. Tambače), *Događaji, varia, Izdanja Festivala dalmatinskih klapa* (bibliografija i diskografija). Autori priloga su: N. Buble, P. Z. Blajić, J. Mirošević, J. Bezić, J. A. Soldo, I. Mitrović-Rudić, M. Grgić, M. Povržanović, Š. Marović. S. Dražić i K. Čvrljak.

Glazbeni prilog sadrži: *Ponoć je, mila moja majko* (iz Vele Luke, obr. za klapu J. Vlašić), *Bože, čuvaj Hrvatsku* Đ. Maršana – D. Britvića (za klapu prir. N. Buble) i *Tantum ergo Sacramentum* za sopran i orgulje trogirskog skladatelja Josipa Bozzottija (1830.-1890.).

Nikša NJIRIĆ

## UMJETNOST I MEDICINA

Zadnji dvobroj časopisa *Acta Facultatis medicae Fluminensis Medicinskog fakulteta u Rijeci* (god. 17. sv. 3/4, prosinac 1992.) posvećen je znanstvenom kolokviju "Crkva u povijesti zdravstvene kulture Hrvatske". Temeljni moto skupa uzet je od sv. Franje Asiškog: *Ne samo sebi živjeti, nego i drugima koristiti*. Pokrovitelj ovog znanstvenog skupa je bio riječko-senjski nadbiskup i metropolit msgr. dr. Anton Tamarut, a uvodnu riječ je napisao rektor Papinskog hrvatskog Zavoda Svetog Jeronima u Rimu dr. Anton Benčin.

Preporučamo ovaj broj *Acta Facultatis medicae Fluminensis* svim povjesničarima, posebno onima koji se bave poviješću franjevačkog reda u Hrvatskoj. Prema riječima Dekana Medicinskog fakulteta u Rijeci, prof. dr. Ante Simonića "Multidisciplinarnost omogućuje svaki put novo i originalno otkrivanje istine u nama, istine o nama – o čovjeku. Kroz vjeru, znanost, kulturu i filozofiju ostvaruju se novi vidici, daju novi i važni poticaji."

T.